

زیباسازی شهری

زیباسازی، فرآیند توسعه ویژگی‌های بصری و آرایشی است که در فضاهای شهری صورت می‌گیرد. زیباسازی به کلیه اقدامات آگاهانه‌ای گفته می‌شود که برای ارتقاء کیفیت محیط شهری صورت پذیرفته و شهر را برای زندگی ساکنانش مناسب تر می سازد.

هدف زیباسازی، ایجاد شهری زیبا و باطراوت از نظر بصری، بالا بردن نشاط و شادابی و بهداشت روانی شهروندان در راستای ایجاد شهر سالم و فراهم آوردن محیطی است تا شهروندان از بودن در آن احساس لذت کنند، هویت تاریخی و مذهبی خود را در آن بازابند و در یک کلام به شهرشان احساس تعلق نمایند. محیط زیبا، محیطی است که انسان در آن هم از نظر جسمی و هم از نظر روحی احساس آرامش و راحتی نماید. نگاه زیباسازی به شهر، رسیدن به این اهداف و ارتقاء کیفیت محیط شهری است و برای رسیدن به این اهداف از ۴ روش زیر می‌توان استفاده کرد.

۱-رفع نازیبائی‌ها

۲-وضع قوانین، ضوابط و مقررات شهری برای ایجاد و حفظ زیبائی‌ها

۳-احداث و بهبود فضاهای شهری مناسب و متنوع

۴-به کارگیری مبلمان شهری مناسب و استاندارد

نازیبایی فضاهای شهری

هنگامی که از منزل شخصی خود خارج و وارد فضای شهری می‌شویم با کمی دقت به اطراف خود متوجه می‌شویم شهرها تبدیل به موزه هایی شده‌اند که نازیبایی‌ها را به نمایش گذاشته‌اند. کمتر فضاهای شهری را می‌توان یافت که با گل و گیاه آراسته شده باشد، به گونه‌ای که با عبور از آن، روح انسان تلطیف یابد. در نمای ساختمان‌ها خبری از بکارگیری فضای سبز نیست و بسیاری از مردم اطلاعاتی در خصوص زیباسازی ندارند و دیگر کسی در فکر زیبا نمودن فضاهای شهری نیست و شهرداری نیز از منابع انسانی کافی برای حضور در تمامی اجزای شهر برخوردار نیست. چه بسا برای حضور در تمامی قسمت‌های شهر، نیاز به لشکری بیکران از انسان‌هاست که امکان تامین آن نیز امکان پذیر نخواهد بود.

حال این سوال در ذهن ما شکل می گیرد که چرا فضاهای شهری زشت و نازیبا هستند؟ شاید چندین علت وجود دارد:

- مردم از آموزش های لازم برای یک زندگی شهروندی موفق برخوردار نشده اند.
- مردم هنوز به نقش زیباسازی شهرها و تاثیرات روانی آن بر جسم و روان خود اطلاع ندارند.
- مردم گاهی زیباسازی شهرها را با چراغانی کردن و مصرف بی‌رویه برق مترادف می‌دانند.
- فرصتی برای خلاقیت انسان‌ها برای زیباسازی شهرها در نظر گرفته نشده است.
- روشی برای مشارکت دادن مردم در زیباسازی شهری طراحی نشده است.

مشارکت شرط اصلی زیباسازی شهر

سکونت در شهر، تعهداتی را برای مدیران شهری و تکالیفی را بر شهروندان به همراه دارد و ارزش‌ها و هنجارهایی را به دنبال دارد که این مهم، مدیریت مطلوب شهری را با تکیه بر آموزش‌های شهروندی می‌طلبد.

نبود فلسفه مناسب در شهر، با هدف بسترسازی مطلوب مشارکت‌جویانه، ضرورت نیاز به آموزش‌های شهروندی را ایجاب می‌کند. مشارکت پدیده‌ای ذهنی است که بدون آموزش نمی‌تواند به صورت جزئی از فرهنگ شهروندان پدیدار شود. تشویق شهروندان برای مشارکت در امور شهری از راه‌های بهبود زندگی شهروندان به شمار می‌آید. در واقع مقصد اصلی آموزش‌های شهروندی، ایجاد مشارکت است و مهم‌ترین ابزار برای مدیریت شهری موفق، بهره‌گیری از مشارکت مردم است. نقش آموزش در ارتقای رفاه و مشارکت شهروندان هر جامعه شهری بدون تردید بی‌نظیر است و این امر در حوزه زیباسازی که در زندگی روزمره شهروندان نمود عینی دارد اهمیت استراتژیک و اساسی خواهد داشت.

زیبایی، آراستگی، پاکیزگی و انسجام‌بخشی از ویژگی‌ها و معیارهای مهم ارزیابی شهری سالم و آرامش‌بخش است. شهر زیبا و پاکیزه علاوه بر تأثیر آرامش‌بخشی که دارد، شهروندان را تشویق به حفظ و نگهداری شهر نیز می‌کند. یک رابطه دو طرفه در توجه به زیبایی شهر وجود دارد که تاکنون توجه چندانی چه از طرف شهروندان و چه از طرف مسوولان به آن نشده است. برای حفظ حقوق شهروندان در زمینه داشتن محیطی زیبا، نه تنها مسوولان باید در زمینه زیباسازی اقدام کنند بلکه خود شهروندان نیز باید در حفظ و نگهداری این اجزا و رفع آلودگی‌های مشارکت کنند و با شهرداری در زمینه زیباسازی شهر همکاری لازم را

داشته باشند. داشتن شهری زیبا، آراسته، پاکیزه و بانشاط جز در پرتو تلاش خستگی ناپذیر و مشارکت فراگیر شهروندان میسر نخواهد بود. رفع نازیبائی اولین و کم هزینه ترین اقدام در رسیدن به شاخصه های زیباسازی شهریست. همانگونه که هیچ یک از ما زشتی و ناهنجاری را در محیط خانه تاب نمی آوریم، در قبال حفظ زیبائی شهرمان نیز مسئولیم. سازمان زیباسازی شهرداری قزوین متولی اصلی آموزش در مباحث مربوط به چگونگی زیباسازی محیط شهری به شهروندان می باشد. و با انتقال مبانی پایه زیباسازی به شهروندان و آشنایی آنها با حقوق خود در قبال شهر و متقابلاً خواسته شهر و مسئولین از آنها باعث ایجاد بستر مناسب تعامل طرفین می شود.

سیمای شهر امروز و عناصر آلوده کننده فضاهای شهری

امروزه یکی از مهمترین آسیب های شهری بر پیکر شهر ناشی از آشفته گی و اغتشاش بصری است. شیشه ترشی ها در کنار خرت و پرت های اضافی، الحاقات غیراصولی دودکش ها، کانال های کولر و سیستم های تهویه، حصارکشی بالکن ها و تغییر شکل خودسرانه فضاهای عمومی موجود در نمای ساختمان ها و تبدیل آنها به انباری و بناهای نیمه کاره و فضاهای رها شده و متروکه، خانه های کوتاه و بلند با پنجره های بدقواره و شیشه های رنگ به رنگ که بدون هیچ تناسبی کنار هم چیده شده اند، پوسترها و برچسب های تبلیغاتی که تا بلندترین ارتفاع تیرهای چراغ برق و درهای فلزی خانه ها چشم را می آزارد، ساختمان های ناهمگون با بافت های مجاور و افزایش حجم تبلیغات محیطی، بافت شهرها را به چشم اندازهای آشفته و ملال آور تبدیل کرده است. آراستگی محیط

شهری مستلزم رفع آلودگی های بصری و حذف زواید آن است. در صورت شناسایی این عناصر آلوده کننده و حذف آنها می توان به سمت شهری زیبا، با نشاط، آرامش بخش و سالم در راستای توسعه پایدار حرکت کرد.

آشفته گی منظر شهری می تواند ناشی از موارد زیر باشد:

- ۱) استفاده از بالکن به عنوان انباری و آویزان کردن لباس
- ۲) محصور کردن بالکن ها با استفاده حصیر، پارچه، پلاستیک و ...
- ۳) سایبان زدن بالکن ها با ایرانیّت و غیره
- ۴) دیوارنویسی های غیر مجاز
- ۵) تبلیغات در مکان های غیرمتعارف مانند دیوارها، تیرهای برق، پست های برق، مخابرات و ...
- ۶) آویزان کردن فرش از لبه ساختمان و تراس ها
- ۷) نصب الحاقات اضافی در نمای ساختمان مانند دودکش و کانال کولر
- ۸) نماهای آلوده و کثیف
- ۹) استفاده از رنگهای نامناسب در مبلمان شهری، عناصر شهری، نقاشی های غلط دیواری و ...
- ۱۰) رهاسازی ساختمان های بدون نما و نماهای فرسوده
- ۱۱) بی نظمی در جانمایی عناصر اطلاع رسانی شهری و استفاده از روشهای ناکارآمد در این حوزه (نظیر نصب داربستها و پرده ها)
- ۱۲) تابلوهای فرسوده و بی قوارگی و بی نظمی در تابلوهای صنفی و تبلیغاتی
- ۱۳) عدم تناسب در استفاده از مواد و مصالح
- ۱۴) عدم رعایت خط آسمان
- ۱۵) استفاده از خطوط و فرم های ناهنجار در ساختمان ها و نماها

پس بیاییم برای زیباسازی شهرمان، تفکر نماییم، تلاش نمائیم و با خلاقیت، شیوه های نوینی را برای رسیدن به این هدف بوجود آوریم.